

Ta dokument je mišljen zgolj kot dokumentacijsko orodje in institucije za njegovo vsebino ne prevzemajo nobene odgovornosti

► **B**   **DIREKTIVA 2002/19/ES EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA**

z dne 7. marca 2002

o dostopu do elektronskih komunikacijskih omrežij in pripadajočih naprav ter o njihovem medomrežnem povezovanju

(Direktiva o dostopu)

(UL L 108, 24.4.2002, str. 7)

spremenjena z:

		Uradni list		
		št.	stran	datum
► M1	Direktiva 2009/140/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2009	L 337	37	18.12.2009

DIREKTIVA 2002/19/ES EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA

z dne 7. marca 2002

o dostopu do elektronskih komunikacijskih omrežij in pripadajočih naprav ter o njihovem medomrežnem povezovanju

(Direktiva o dostopu)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in zlasti člena 95 Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Komisije ⁽¹⁾,

ob upoštevanju mnenja Ekonomsko-socialnega odbora ⁽²⁾,

v skladu s postopkom, določenim v členu 251 Pogodbe ⁽³⁾,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Direktiva 2002/21/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. marca 2002 o skupnem regulativnem okviru za elektronska komunikacijska omrežja in storitve (Okvirna direktiva) ⁽⁴⁾ določa cilje regulativnega okvira za elektronska komunikacijska omrežja in storitve v Skupnosti, vključno s fiksnimi in mobilnimi telekomunikacijskimi omrežji, omrežji kableske televizije, omrežji, ki se uporabljajo za prizemno radiodifuzijo, satelitskimi omrežji in internetnimi omrežji, bodisi za prenos govora, faksimilov, podatkov ali slik. Avtorizacijo za zagotavljanje takih omrežij so lahko izdale države članice po direktivi 2002/20/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. marca 2002 o avtorizaciji za zagotavljanje elektronskih komunikacijskih omrežij in storitev (Direktiva o avtorizaciji) ⁽⁵⁾ ali pa je bilo dovoljenje izdano po prejšnjih regulativnih ukrepih. Določbe te direktive veljajo za omrežja, ki se uporabljajo za zagotavljanje javno dostopnih elektronskih komunikacijskih storitev. Ta direktiva vključuje ureditev dostopa in medomrežnega povezovanja med izvajalci storitev. Za nejavna omrežja ne veljajo obveznosti po tej direktivi, razen kadar pri izkoriščanju dostopa do javnih omrežij zanje utegnejo veljati pogoji, ki jih določajo države članice.
- (2) Storitve, ki zagotavljajo vsebine, kot je ponudba za prodajo paketa z zvočno ali televizijsko radiodifuzijsko vsebino, niso zajete v skupni regulativni okvir za elektronska komunikacijska omrežja in storitve.
- (3) Pojem „dostop“ ima več pomenov, zato je treba natančno opredeliti, kako se ta pojem uporablja v tej direktivi, ne da bi to posegalo v uporabo pojma v drugih aktih Skupnosti. Obratovalec je lahko lastnik podrejenega omrežja ali naprav ali pa lahko omrežje ali naprave delno ali v celoti najame.
- (4) V Direktivi 95/47/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. oktobra 1995 o uporabi standardov za prenos televizijskih signalov ⁽⁶⁾ nista bila predpisana niti poseben digitalni televizijski prenosni sistem niti zahteva glede storitev, kar je omogočilo tržnim dejavnikom, da prevzamejo pobudo in razvijejo primerna omrežja. Evropski tržni dejavniki so prek skupine za digitalno videoradiodifuzijo razvili družino televizijskih prenosnih

⁽¹⁾ UL C 365 E, 19.12.2000, str. 215 in UL C 270 E, 25.9.2001, str. 161.

⁽²⁾ UL C 123, 25.4.2001, str. 50.

⁽³⁾ Mnenje Evropskega parlamenta z dne 1. marca 2001 (UL C 277, 1.10.2001, str. 72), skupno stališče Sveta z dne 17. septembra 2001 (UL C 337, 30.11.2001, str. 1) in Sklep Evropskega Parlamenta z dne 12. decembra 2001 (še ni objavljen v Uradnem listu). Sklep Sveta z dne 14. februarja 2002.

⁽⁴⁾ UL L 108, 24.4.2002, str. 33.

⁽⁵⁾ UL L 108, 24.4.2002, str. 21.

⁽⁶⁾ UL L 281, 23.11.1995, str. 51.

▼B

sistemov, ki so jih prevzele radiodifuzne hiše po vsem svetu. Te prenosne sisteme je standardiziral Evropski inštitut za telekomunikacijske standarde (ETSI) in so postali priporočila Mednarodne telekomunikacijske zveze. Pri širokozaslonski digitalni televiziji je slikovno razmerje 16:9 referenčni format za širokozaslonske televizijske storitve in programe, ki se je zdaj uveljavil na trgih držav članic na podlagi Sklepa Sveta 93/424/EGS z dne 22. julija 1993 o akcijskem načrtu za uvajanje izpopolnjenih televizijskih storitev v Evropi ⁽¹⁾.

- (5) Na odprtem in konkurenčnem trgu naj ne bo omejitev, ki bi preprečile podjetjem, da se dogovorijo o ureditvi dostopa in medomrežnega povezovanja, zlasti pri čezmejnih sporazumih, pri čemer upoštevajo pravila o konkurenci iz Pogodbe. V smislu doseganja učinkovitejšega, pravega vseevropskega trga z učinkovito konkurenco, večjo izbiro in konkurenčnimi storitvami za porabnike naj podjetja, ki prejemajo zahteve za dostop ali medomrežno povezovanje, načeloma sklenejo take sporazume na komercialni podlagi in se pogajajo v dobri veri.
- (6) Na trgih, kjer še naprej obstajajo velike razlike v pogajalski moči med podjetji in kjer so nekatera podjetja pri izvajanju svojih storitev odvisna od infrastrukture, ki jo zagotavljajo drugi, je primerno vzpostaviti okvir, ki omogoča učinkovito delovanje trga. Kadar so komercialna pogajanja neuspešna, naj bodo nacionalni regulativni organi pooblaščen za zagotovitev primerne dostopa do storitev, medomrežnega povezovanja in medobratovalnosti storitev v interesu končnih uporabnikov. Zlasti lahko zagotovijo povezljivost med koncema z naložitvijo sorazmernih obveznosti podjetjem, ki nadzorujejo dostop do končnih uporabnikov. Nadzor nad sredstvi za dostop lahko pomeni lastništvo ali nadzor fizične povezave (fiksne ali mobilne) do končnega uporabnika in/ali zmožnost spremembe ali odvzema nacionalne številke ali številke, ki so potrebne za dostop do omrežne priključne točke končnega uporabnika. To bi se na primer zgodilo, če bi obratovalci omrežja neutemeljeno omejili izbiro končnega uporabnika pri dostopu do internetnih portalov in storitev.
- (7) Nacionalni zakoni ali drugi predpisi, s katerimi so določila in pogoji za dostop ali medomrežno povezovanje vezani na dejavnosti stranke, ki zaprosi za medomrežno povezovanje, zlasti pa na višino njene naložbe v omrežno infrastrukturo in ne na opravljene storitve medomrežnega povezovanja ali dostopa, lahko povzročajo izkrivljanje razmer na trgu in so tako lahko nezdružljivi s pravili o konkurenci.
- (8) Obratovalci omrežja, ki nadzorujejo dostop do svojih lastnih strank, nadzor izvajajo na podlagi enotnih številke ali naslovov iz objavljenega območja številčenja ali naslavljanja. Drugi obratovalci omrežja morajo imeti možnost, da do teh strank posredujejo klice, torej morajo imeti možnost neposrednega ali posrednega medomrežnega povezovanja drug z drugim. Obstoječe pravice in obveznosti glede pogajanj o medomrežnem povezovanju je zato treba ohraniti. Prav tako je primerno ohraniti obveznosti, ki so bile predhodno že določene v Direktivi 95/47/ES o zahtevi po povsem digitalnih elektronskih komunikacijskih omrežjih, ki se uporabljajo za prenos televizijskih storitev in so dostopne javnosti, s čimer se omogoči distribucija širokozaslonskih televizijskih storitev in programov, da lahko uporabniki sprejemajo take programe v formatu, v katerem se oddajajo.
- (9) Od medobratovalnosti imajo korist končni uporabniki in je pomemben cilj tega regulativnega okvira. Spodbujanje medobratovalnosti je eden od ciljev nacionalnih regulativnih organov, kot je določeno v tem okviru, kjer je tudi predvideno, da Komisija kot podlago za spodbujanje usklajevanja na področju elektronskih

⁽¹⁾ UL L 196, 5.8.1993, str. 48.

▼B

komunikacij objavi seznam standardov in/ali specifikacij, ki vključujejo zagotavljanje storitev, tehničnih vmesnikov in/ali omrežnih funkcij. Države članice naj spodbujajo uporabo objavljenih standardov in/ali specifikacij v obsegu, ki je nujno potreben za zagotovitev medobratovalnosti storitev in izboljšanje proste izbire za uporabnike.

- (10) Sama pravila o konkurenci morda ne zadostujejo za zagotovitev kulturne raznolikosti in medijskega pluralizma na področju digitalne televizije. Z Direktivo 95/47/ES je bil ustvarjen izhodiščni regulativni okvir za nastajajočo digitalno televizijsko industrijo, ki ga je treba ohraniti, zlasti vključno z obveznostjo zagotavljanja pogojnega dostopa pod pravičnimi, primernimi in nediskriminacijskimi pogoji, da se zagotovi široka izbira programov in storitev. Zaradi tehnološkega in tržnega razvoja mora te obveznosti redno preverjati bodisi država članica za svoj domači trg bodisi Komisija za Skupnost, zlasti zato, da ugotovita, ali je utemeljeno razširiti obveznosti na nove prehode, kot so elektronska programska vodila (EPG) in vmesniki aplikacijskih programov (API), v obsegu, ki je potreben za zagotovitev dostopnosti do posebnih digitalnih radiodifuzijskih storitev za končne uporabnike. Države članice lahko opredelijo digitalne radiodifuzijske storitve, do katerih morajo imeti končni uporabniki zagotovljen dostop, z zakoni ali drugimi predpisi, za katere menijo, da so potrebni.
- (11) Države članice lahko svojemu nacionalnemu regulativnemu organu dovolijo pregledati obveznosti v zvezi s pogojnimi dostopom do digitalnih radiodifuzijskih storitev, da bi s tržno analizo ocenili, ali naj prekličejo ali spremenijo pogoje za obratovalce, ki nimajo pomembne tržne moči na zadevnem trgu. Tak preklic ali sprememba naj ne bi negativno vplivala na dostop končnih uporabnikov do takih storitev ali možnosti za učinkovito konkurenco.
- (12) Zaradi zagotovitve nadaljnje veljave obstoječih sporazumov in preprečitve pravne praznine je treba zagotoviti, da se obveznosti za dostop in medomrežno povezovanje, določene v členih 4, 6, 7, 8, 11, 12 in 14 Direktive 97/33/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. junija 1997 o medomrežnem povezovanju v telekomunikacijah v zvezi z zagotavljanjem univerzalne storitve in medobratovalnosti z uporabo načel zagotavljanja odprtosti omrežij (ONP) ⁽¹⁾, obveznosti o posebnem dostopu, določene v členu 16 Direktive 98/10/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 1998 o uporabi sistema zagotavljanja odprtosti omrežij (ONP) pri govorni telefoniji in o univerzalnih storitvah za telekomunikacije v konkurenčnem okolju ⁽²⁾, ter obveznosti glede zagotavljanja kapacitete prenosa zakupljenih vodov po Direktivi Sveta 92/44/EGS z dne 5. junija 1992 o uporabi sistema zagotavljanja odprtosti omrežij pri zakupljenih vodih ⁽³⁾ najprej preneajo v novi regulativni okvir, vendar jih je treba takoj pregledati z vidika prevladujočih pogojev na trgu. Tak pregled naj se razširi tudi na tiste organizacije, ki so zajete v Uredbo (ES) št. 2887/2000 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. decembra 2000 o razvezanem dostopu do krajevne zanke ⁽⁴⁾.
- (13) Pregled je treba opraviti z uporabo ekonomske tržne analize, ki temelji na metodologiji konkurenčnega prava. Cilj tega je, da se z naraščanjem tržne konkurence postopno odpravijo *ex ante* posebni predpisi, ki so značilni za sektor. Pri postopku pa se upoštevajo tudi prehodne težave na trgu, na primer tiste, ki so

⁽¹⁾ UL L 199, 26.7.1997, str. 32. Direktiva, nazadnje spremenjena z Direktivo 98/61/ES (UL L 268, 3.10.1998, str. 37).

⁽²⁾ UL L 101, 1.4.1998, str. 24.

⁽³⁾ UL L 165, 19.6.1992, str. 27. Direktiva, nazadnje spremenjena z Odločbo Komisije 98/80/EGS (UL L 14, 20.1.1998, str. 27).

⁽⁴⁾ UL L 366, 30.12.2000, str. 4.

▼B

povezane z mednarodnim sledenjem, in možnost nastanka novih ozkih grl zaradi tehnološkega razvoja, ki lahko zahtevata *ex ante* zakonsko ureditev, na primer na področju širokopasovnih dostopovnih omrežij. Lahko se zgodi, da se konkurenca v različnih tržnih segmentih in v različnih državah članicah razvija različno hitro, nacionalni regulativni organi pa bi morali biti sposobni sprostiti regulativne obveznosti na trgih, kjer daje konkurenca zelene rezultate. Komisija bi morala biti sposobna zagotoviti usklajeno uporabo določb te direktive, da bi omogočila, da se tržni dejavniki v različnih državah članicah v podobnih okoliščinah obravnavajo na podoben način. Nacionalni regulativni organi in nacionalni organi, ki so pooblaščen za izvajanje konkurenčnega prava, naj, kjer je to primerno, uskladijo svoje ukrepe, da bi zagotovili uporabo najprimernejšega pravnega sredstva. Skupnost in njene države članice so prevzele obveznosti o medomrežnem povezovanju telekomunikacijskih omrežij v smislu sporazuma Svetovne trgovinske organizacije o osnovnih telekomunikacijah in te obveznosti je treba spoštovati.

- (14) V Direktivi 97/33/ES je določenih več obveznosti, ki jih je treba naložiti podjetjem s pomembno tržno močjo, in sicer so to: preglednost, nediskriminacija, ločeno računovodstvo, dostop, in cenovni nadzor vključno s stroškovno naravnostjo. Vse te možne obveznosti je treba ohraniti, vendar jih je treba poleg tega določiti kot največje število obveznosti, ki lahko veljajo za podjetja, da se prepreči prekomerno zakonsko urejanje. Izjemoma je lahko zaradi izpolnjevanja mednarodnih obveznosti ali zakonodaje Skupnosti smiselno določiti obveznosti za dostop ali medomrežno povezovanje za vse akterje na trgu, kot to trenutno velja za sisteme s pogojnim dostopom za digitalne televizijske storitve.
- (15) Naložitev posebne obveznosti podjetju s pomembno tržno močjo ne zahteva dodatne tržne analize, temveč utemeljitev, da je zadevna obveznost primerna in sorazmerna glede na naravo ugotovljenega problema.
- (16) Preglednost določil in pogojev za dostop in medomrežno povezovanje, vključno s cenami, je namenjena pospešitvi pogajanj, preprečevanju sporov in daje akterjem na trgu zaupanje, da se storitve zagotavljajo brez diskriminacije. Odprtost in preglednost tehničnih vmesnikov je lahko pomembna zlasti za zagotovitev medobratovalnosti. Kadar nacionalni regulativni organ določi obveznosti za objavo informacij v javnosti, lahko opredeli tudi način, kako je treba zagotoviti dostop do informacij, to pa lahko na primer zajema vrsto objave (na papirju in/ali v elektronski obliki) in odločitev o tem, ali je objava brezplačna ali ne, pri čemer se upoštevata narava in namen zadevnih informacij.
- (17) Načelo nediskriminacije zagotavlja, da podjetja s tržno močjo ne izkrivljajo konkurence, zlasti kadar so to vertikalno integrirana podjetja, ki opravljajo storitve za podjetja, s katerimi so v konkurenci na trgih na koncu prodajne verige.
- (18) Ločeno računovodstvo omogoča pregled nad notranjimi cenovnimi prenosi, ki jih je treba izkazati, nacionalni regulativni organi pa imajo možnost, da preverijo skladnost z obveznostmi glede nediskriminacije, kadar je to primerno. V zvezi s tem je Komisija objavila Priporočilo 98/322/ES z dne 8. aprila 1998 o medomrežnem povezovanju na liberaliziranem telekomunikacijskem trgu (Del 2 — ločeno računovodstvo in stroškovno računovodstvo) ⁽¹⁾.
- (19) Obveznost dodelitve dostopa do omrežne infrastrukture se lahko utemelji kot sredstvo za povečanje konkurence, vendar morajo nacionalni regulativni organi uravnotežiti pravice lastnika infra-

⁽¹⁾ UL L 141, 13.5.1998, str. 6.

▼B

strukture do izkoriščanja svoje infrastrukture za lastne namene in pravice drugih izvajalcev storitev do dostopa do naprav, ki jih potrebujejo za opravljanje konkurenčnih storitev. Kadar se obveznosti naložijo obratovalcem, ki jih potrebujejo za izpolnjevanje utemeljenih zahtev za dostop do omrežnih elementov in pripadajočih naprav ter njihovo uporabo, naj se take zahteve zavrnejo samo na podlagi objektivnih meril, kot je tehnična izvedljivost ali potreba po ohranitvi celovitosti omrežja. Kadar se dostop zavrne, lahko oškodovana stranka predloži zadevo v postopek reševanja sporov iz členov 20 in 21 Direktive 2002/21/ES (Okvirna direktiva). Od obratovalca, ki mora dodeliti dostop, se ne more zahtevati, da zagotovi vrste dostopa, za zagotovitev katerih nima pooblastil. Če nacionalni regulativni organi odredijo obveznost dodelitve dostopa, ki kratkoročno poveča konkurenco, naj to ne zmanjša spodbud za konkurente, da bi vlagali v alternativne naprave, ki bodo dolgoročno zagotavljale večjo konkurenco. Komisija je objavila obvestilo o uporabi pravil o konkurenci za sporazume o dostopu v telekomunikacijskem sektorju ⁽¹⁾, ki obravnava ta vprašanja. Nacionalni regulativni organi lahko odredijo tehnične in operativne pogoje za izvajalca in/ali upravičenca dodeljenega dostopa v skladu z zakonodajo Skupnosti. Zlasti naložitev tehničnih standardov naj bo v skladu z Direktivo 98/34/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. junija 1998, ki določa postopek za zagotavljanje informacij na področju tehničnih standardov in predpisov ter predpisov o storitvah informacijske družbe ⁽²⁾.

- (20) Cenovni nadzor utegne biti potreben, kadar tržna analiza pokaže, da je na določenem trgu konkurenca neučinkovita. Regulativni poseg je lahko sorazmerno blag, primerljiv na primer z obveznostjo o primernosti cen za izbiro obratovalca, kot je določeno v Direktivi 97/33/ES, lahko pa je bolj temeljit in primerljiv na primer z obveznostjo stroškovne naravnosti cen za zagotovitev popolne upravičenosti teh cen, kadar konkurenca ni dovolj močna, da bi preprečila oblikovanje previsokih cen. Zlasti obratovalci s pomembno tržno močjo naj preprečijo razkorak cen, pri čemer razlika med njihovimi maloprodajnimi cenami in cenami za medomrežno povezovanje, ki se zaračunavajo konkurentom, ki zagotavljajo podobne storitve na maloprodajni ravni, ni primerna za zagotovitev trajnostne konkurence. Kadar nacionalni regulativni organ izračuna stroške, ki nastanejo pri uvedbi storitve, določene po tej direktivi, je primerno predvideti ustrezno donosnost vloženega kapitala, vključno z ustreznimi stroški dela in gradnje, pri čemer se naredi popravek vrednosti kapitala, kadar je to potrebno, da bi se odražala tekoče vrednotenje sredstev in učinkovitost operacij. Metoda pokrivanja stroškov naj bo v skladu z okoliščinami, pri čemer se upošteva potreba po pospeševanju učinkovitosti in trajnostne konkurence ter doseganju čim večjih ugodnosti za potrošnika.
- (21) Kadar nacionalni regulativni organ naloži obveznosti za uporabo sistema stroškovnega računovodstva, s čimer bi podprl cenovni nadzor, lahko, če ima potrebno usposobljeno osebje, sam prevzame letno revizijo, da zagotovi skladnost s sistemom stroškovnega računovodstva, lahko pa zahteva, da revizijo opravi drugi usposobljeni organ, ki je neodvisen od zadevnega obratovalca.
- (22) Države članice bodo z objavo informacij zagotovile, da bodo akterji na trgu in potencialni udeleženci trga razumeli svoje pravice in obveznosti ter vedeli, kje bodo našli ustrezne podrobne informacije. Objava v nacionalnem uradnem listu pomaga zainteresiranim strankam v drugih državah članicah, da najdejo ustrezne informacije.
- (23) Komisija naj nadzoruje in objavi informacije o pristojbinah, ki prispevajo k določanju cen za končne uporabnike, s čimer bi se

⁽¹⁾ UL C 265, 22.8.1998, str. 2.

⁽²⁾ UL L 204, 21.7.1998, str. 37. Direktiva, spremenjena z Direktivo 98/48/ES (UL L 217, 5.8.1998, str. 18).

▼B

zagotovila razpoložljivost in učinkovitost vseevropskega trga elektronskih komunikacij.

- (24) Razvoj trga elektronskih komunikacij bi lahko s svojo pripadajočo infrastrukturo imel škodljiv vpliv na okolje in krajino. Države članice naj zato ta proces nadzorujejo in po potrebi ukrepajo, da bi take učinke čim bolj zmanjšale z ustreznimi sporazumi in drugimi dogovori z zadevnimi organi.
- (25) Komisija mora vedeti, katera podjetja so bila določena kot podjetja s pomembno tržno močjo in katere obveznosti so nacionalni regulativni organi naložili akterjem na trgu, da bi lahko presodila o pravilni uporabi zakonodaje Skupnosti. Zato morajo države članice poleg objave v svoji državi poslati te informacije tudi Komisiji. Kadar se od držav članic zahteva, da pošljejo informacije Komisiji, lahko to storijo v elektronski obliki, vendar ob upoštevanju ustreznega dogovora o postopkih avtentifikacije.
- (26) Z upoštevanjem tehnološkega in tržnega razvoja naj se izvajanje te direktive oceni v treh letih od datuma začetka njene uporabe, da bi se ugotovilo, ali izpolnjuje zastavljene cilje.
- (27) Ukrepe, potrebne za izvajanje te direktive, je treba sprejeti skladno s Sklepom Sveta 1999/468/ES z dne 28. junija 1999 o določitvi postopkov za uresničevanje Komisiji podeljenih izvedbenih pooblastil ⁽¹⁾.
- (28) Ker države članice ne morejo v celoti doseči ciljev predlaganih ukrepov, in sicer vzpostavitve usklajenega okvira za zakonsko urejanje dostopa do elektronskih komunikacijskih omrežij in pripadajočih naprav ter njihovega medomrežnega povezovanja, in se zato ti cilji zaradi obsega in učinkov ukrepov lažje dosežejo na ravni Skupnosti, lahko Skupnost sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe. V skladu z načelom sorazmernosti iz tega člena ta direktiva ne presega okvira, ki je potreben za dosego teh ciljev –

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

POGLAVJE I

PODROČJE UPORABE, CILJI IN OPREDELITVE

Člen 1

Področje uporabe in cilji

1. V okviru, določenem z Direktivo 2002/21/ES (Okvirna direktiva), ta direktiva usklajuje način, s katerim države članice urejajo dostop do elektronskih komunikacijskih omrežij in pripadajočih naprav ter njihovo medomrežno povezovanje. Cilj je, da se v skladu z načeli notranjega trga vzpostavi regulativni okvir za odnose med obratovalci omrežij in ponudniki storitev, ki bo omogočil trajnostno konkurenco, medobratovalnost elektronskih komunikacijskih storitev in koristi za potrošnike.

2. Ta direktiva določa pravice in obveznosti za obratovalce in podjetja, ki zaprosijo za medomrežno povezovanje in/ali dostop do svojih omrežij ali pripadajočih naprav. Navaja tudi cilje za nacionalne regulativne organe v zvezi z dostopom in medomrežnim povezovanjem ter določa postopke, s katerimi se zagotovi pregled obveznosti, ki jih naložijo nacionalni regulativni organi, in kadar je primerno, preklic teh obveznosti, ko so želeni cilji doseženi. Dostop v tej direktivi ne vključuje dostopa končnih uporabnikov.

⁽¹⁾ UL L 184, 17.7.1999, str. 23.

▼B*Člen 2***Opredelitve**

Za namene te direktive se uporabljajo opredelitve pojmov iz člena 2 Direktive 2002/21/ES (Okvirna direktiva).

Uporabljajo se tudi naslednje opredelitve:

▼M1

(a) „dostop“ pomeni zagotovitev razpoložljivosti naprav in/ali storitev drugemu podjetju pod določenimi pogoji, bodisi na izključni ali neizključni podlagi, za zagotavljanje elektronskih komunikacijskih storitev, tudi kadar se uporabljajo za dobavo storitev informacijske družbe ali storitev radiodifuzijskih vsebin. Med drugim zajema dostop do omrežnih elementov in pripadajočih naprav, ki lahko vključuje tudi priključitev opreme s fiksnimi ali nefiksnimi sredstvi (zlasti dostop do krajevne zanke ter naprav in storitev, ki so potrebne za zagotavljanje storitev prek krajevne zanke); dostop do fizične infrastrukture, vključno z zgradbami, kanali in drogovi; dostop do ustreznih sistemov programske opreme, vključno s sistemi za obratovalno podporo; dostop do informacijskih sistemov ali podatkovnih zbirk za prednaročanje, zagotavljanje, naročanje, vzdrževanje in zahteve za popravilo ter zaračunavanje; dostop do pretvorbe števil ali do sistemov, ki zagotavljajo enakovredno delovanje; dostop do fiksnih in mobilnih omrežij, zlasti za gostovanje; dostop do sistemov s pogojnim dostopom za digitalne televizijske storitve; dostop do virtualnih omrežnih storitev;

▼B

- (b) „medomrežno povezovanje“ pomeni fizično in logično povezovanje javnih komunikacijskih omrežij, ki jih uporablja isto ali drugo podjetje, da omogoči uporabnikom iz enega podjetja komunikacijo z uporabniki iz istega ali drugega podjetja ali dostop do storitev, ki jih zagotavlja drugo podjetje. Storitve lahko zagotavljajo udeležene stranke ali druge stranke, ki imajo dostop do omrežja. Medomrežno povezovanje je posebna vrsta dostopa, ki se uporablja med obratovalci javnih omrežij;
- (c) „obratovalec“ pomeni podjetje, ki zagotavlja ali je pooblaščen za zagotavljanje javnega komunikacijskega omrežja ali pripadajoče naprave;
- (d) „širokozaslonska televizijska storitev“ pomeni televizijsko storitev, v celoti ali delno sestavljeno iz programov, ki so izdelani in pripravljeni za prikazovanje v širokozaslonskem formatu v polni višini. Format 16: 9 je referenčni format za širokozaslonske televizijske storitve;

▼M1

(e) „krajevna zanka“ pomeni fizični vod, ki povezuje omrežno priključno točko z razdelilnikom ali enakovredno napravo v fiksnem javnem elektronskem komunikacijskem omrežju.

▼B

POGLAVJE II

SPLOŠNE DOLOČBE

*Člen 3***Splošni okvir za dostop in medomrežno povezovanje**

1. Države članice zagotovijo, da ni omejitev, ki bi preprečevale podjetjem v eni državi članici ali v različnih državah članicah, da v skladu z zakonodajo Skupnosti sklepajo medsebojne sporazume o tehnični in komercialni ureditvi dostopa in/ali medomrežnega povezovanja. Podjetje, ki zaprosi za dostop ali medomrežno povezovanje, ne potrebuje pooblastila za obratovanje v državi članici, v kateri je bila

▼ B

vložena zahteva za dostop ali medomrežno povezovanje, če v tej državi članici ne izvaja storitev in ne obratuje omrežja.

2. Brez poseganja v člen 31 Direktive 2002/22/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 7. marca 2002 o univerzalni storitvi in pravicah uporabnikov v zvezi z elektronskimi komunikacijskimi omrežji in storitvami (Direktiva o univerzalni storitvi) ⁽¹⁾, države članice ne ohranijo zakonov ali drugih predpisov, ki zavezujejo obratovalce, da pri odobritvi dostopa ali medomrežnega povezovanja različnim podjetjem ponudijo različne pogoje za enakovredne storitve, in/ali zakonov ali drugih predpisov, ki jim nalagajo obveznosti, ki niso povezane z dejansko opravljenimi storitvami dostopa in medomrežnega povezovanja brez poseganja v pogoje, določene v prilogi Direktive 2002/20/ES (Direktiva o avtorizaciji).

*Člen 4***Pravice in obveznosti za podjetja****▼ M1**

1. Obratovalci javnih komunikacijskih omrežij imajo pravico in, kadar tako zahtevajo druga podjetja, ki so za to pooblaščenca v skladu s členom 4 Direktive 2002/20/ES (Direktiva o odobritvi), obveznost, da se pogajajo o medomrežnem povezovanju drug z drugim, da bi zagotovili javnosti dostopne elektronske komunikacijske storitve, s čimer bi zagotovili tudi medobratovalnost storitev v celotni Skupnosti. Obratovalci ponudijo drugim podjetjem dostop in medomrežno povezovanje pod pogoji, skladnimi z obveznostmi, ki jih naloži nacionalni regulativni organ v skladu s členi 5 do 8.

▼ B

2. Javna elektronska komunikacijska omrežja, zgrajena za distribucijo digitalnih televizijskih storitev, morajo biti primerna za distribucijo širokozaslonskih televizijskih storitev in programov. Obratovalci omrežja, ki sprejemajo in preporazdeljujejo širokozaslonske televizijske storitve ali programe, morajo zadržati ta širokozaslonski format.

3. Brez poseganja v člen 11 Direktive 2002/20/ES (Direktiva o avtorizaciji), države članice zahtevajo, da podjetja, ki pridobijo informacije od drugega podjetja pred, med in po pogajanjih o ureditvi dostopa ali medomrežnega povezovanja, te informacije uporabijo samo za namen, za katerega so jih dobile, in vedno spoštujejo zaupnost poslanih ali shranjenih informacij. Prejete informacije se ne smejo pošiljati nobeni drugi stranki, zlasti pa ne drugim oddelkom, podružnicam ali partnerjem, za katere bi lahko pomenile konkurenčno prednost.

*Člen 5***Pooblastila in odgovornosti nacionalnih regulativnih organov v zvezi z dostopom in medomrežnim povezovanjem****▼ M1**

1. Nacionalni regulativni organi pri izpolnjevanju ciljev iz člena 8 Direktive 2002/21/ES (Okvirna direktiva) spodbujajo in, kjer je primerno, zagotovijo primeren dostop in medomrežno povezovanje ter medobratovalnost storitev v skladu z določbami te direktive, svojo pristojnost pa izvajajo na način, ki pospešuje učinkovitost, trajnostno konkurenco, učinkovite naložbe in inovacije, končnim uporabnikom pa omogoča največje možne koristi.

▼ B

Nacionalni regulativni organi lahko brez poseganja v ukrepe, ki utegnejo biti sprejeti v skladu s členom 8 v zvezi s podjetji s pomembno tržno močjo, naložijo zlasti:

- (a) obveznosti za podjetja, ki nadzorujejo dostop do končnih uporabnikov, v utemeljenih primerih vključno z obveznostjo medomre-

⁽¹⁾ UL L 108, 24.4.2002, str. 51.

▼ B

žnega povezovanja svojih omrežij, če to še ni bilo storjeno, v obsegu, ki je potreben za zagotovitev povezljivosti med obema koncema;

▼ M1

(ab) v utemeljenih primerih ter v obsegu, ki je za to potreben, obveznosti za podjetja, ki nadzorujejo dostop do končnih uporabnikov, da naredijo svoje storitve medobratovalne;

▼ B

(b) obveznosti za obratovalce, da zagotovijo dostop do drugih naprav iz Dela II Priloge I pod pravičnimi, primernimi in nediskriminacijskimi pogoji, v obsegu, ki je potreben, da se končnim uporabnikom zagotovi dostopnost digitalnih radijskih in televizijskih radiodifuzijskih storitev, ki jih je določila država članica.

▼ M1

2. Obveznosti in pogoji, naloženi v skladu z odstavkom 1, so objektivni, pregledni, sorazmerni in nediskriminatorni, izvajati pa se morajo v skladu s postopki iz členov 6, 7 in 7a Direktive 2002/21/ES (Okvirna direktiva).

3. Države članice v zvezi z dostopom in medomrežnim povezovanjem iz odstavka 1 zagotovijo, da je nacionalni regulativni organ v utemeljenih primerih pooblaščen za posredovanje na lastno pobudo, da bi zavaroval cilje politik iz člena 8 Direktive 2002/21/ES (Okvirna direktiva) v skladu z določbami te direktive in postopki iz členov 6, 7, 20 in 21 Direktive 2002/21/ES (Okvirna direktiva).

▼ B

POGLAVJE III

OBVEZNOSTI OBRATOVALCEV IN POSTOPKI PREGLEDA TRGA

*Člen 6***Sistemi za pogojni dostop in druge naprave**

1. Države članice zagotovijo, da v zvezi s pogojnim dostopom do digitalnih televizijskih in radijskih storitev, ki se oddajajo gledalcem in poslušalcem v Skupnosti, ne glede na način prenosa veljajo pogoji, določeni v Delu I Priloge I.

▼ M1

2. Komisija lahko zaradi tržnega in tehnološkega razvoja sprejme izvedbene ukrepe za spremembo Priloge I. Ti ukrepi, namenjeni spreminjanju nebitvenih določb te direktive, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 14(3).

▼ B

3. Ne glede na določbe odstavka 1 lahko države članice dovolijo svojemu nacionalnemu regulativnemu organu, da čimprej po začetku veljavnosti te direktive, potem pa v rednih časovnih presledkih pregleda pogoje, ki se uporabljajo v skladu s tem členom, tako, da opravi analizo trga v skladu s prvim odstavkom člena 16 Direktive 2002/21/ES (Okvirna direktiva), da bi odločil o tem, ali naj se uporabljene pogoji ohranijo, spremenijo ali odpravijo.

Kadar na podlagi te analize trga nacionalni regulativni organ meni, da na zadevnem trgu eden ali več obratovalcev nima pomembne tržne moči, lahko spremeni ali odpravi pogoje za te obratovalce v skladu s postopki iz členov 6 in 7 Direktive 2002/21/ES (Okvirna direktiva) samo, če:

(a) taka sprememba ali odprava ne bi imela škodljivih vplivov na dostopnost končnih uporabnikov do radijskih in televizijskih

▼B

prenosov ter radiodifuzijskih kanalov in storitev, opredeljenih v skladu s členom 31 Direktive 2002/22/ES (Direktiva o univerzalni storitvi), in

- (b) možnosti za učinkovito konkurenco na trgih za:
- (i) digitalne televizijske in radijske radiodifuzijske storitve v manjšem obsegu in
  - (ii) sisteme za pogojni dostop in druge pripadajoče naprave,
- taka sprememba ali odprava ne bi imela škodljivih vplivov.

Stranke, ki jih zadeva taka sprememba ali preklic pogojev, je treba o tem obvestiti v primernem roku.

4. Pogoji, ki se uporabljajo v skladu s tem členom, ne posegajo v zmožnost držav članic, da naložijo obveznosti v zvezi s predstavitvenim vidikom elektronskih programskih vodnikov ter podobnih pripomočkov za izpis in orientacijo.

▼M1**▼B***Člen 8***Naložitev, sprememba ali preklic obveznosti**

1. Države članice zagotovijo, da so nacionalni regulativni organi pooblaščenici za naložitev obveznosti, ki so opredeljene v ►**M1** členih 9 do 13a ◀.

2. Če je obratovalce na podlagi analize trga, ki je bila opravljena v skladu s členom 16 Direktive 2002/21/ES (Okvirna direktiva), določen kot obratovalce s pomembno tržno močjo na določenem trgu, mu nacionalni regulativni organi naložijo, kot je to primerno, obveznosti iz členov 9 do 13 te direktive.

3. Brez poseganja v:

- določbe ►**M1** členov 5(1) in 6 ◀,
- določbe členov 12 in 13 Direktive 2002/12/ES (Okvirna direktiva), Pogoj 7 v Delu B Priloge k Direktivi 2002/20/ES (Direktiva o avtorizaciji), kot se uporablja na podlagi člena 6(1) te direktive, člene 27, 28 in 30 Direktive 2002/22/ES (Direktiva o univerzalni storitvi) ter v ustrezne določbe ►**M1** Direktivo 2002/58/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. julija 2002 o obdelavi osebnih podatkov in varstvu zasebnosti na področju elektronskih komunikacij (Direktiva o zasebnosti in elektronskih komunikacijah) ⁽¹⁾ ◀, ki vsebuje obveznosti za podjetja, z izjemo tistih, ki se štejejo za podjetja s pomembno tržno močjo, ali

— potrebo po izpolnitvi mednarodnih obveznosti,

nacionalni regulativni organi obratovalcem, ki niso bili določeni v skladu z odstavkom 2, ne naložijo obveznosti, določenih v členih 9 do 13.

▼M1

V izjemnih okoliščinah, kadar nacionalni regulativni organ namerava obratovalcem s pomembno tržno močjo naložiti druge obveznosti za dostop ali medomrežno povezovanje, kot so tiste iz členov 9 do 13 te direktive, to zahtevo predloži Komisiji. Komisija v največji možni meri upošteva mnenje Organa evropskih regulatorjev za elektronske komunikacije (BEREC) ⁽²⁾. Komisija ob upoštevanju člena 14(2) sprejme odlo-

⁽¹⁾ UL L 201, 31.7.2002, str. 37.

⁽²⁾ Uredba (ES) št. 1211/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2009 o ustanovitvi Organa evropskih regulatorjev za elektronske komunikacije (BEREC) in Urada.

▼M1

čitev o tem, ali bo nacionalnemu regulativnemu organu dovolila ali mu preprečila, da sprejme take ukrepe.

▼B

4. Obveznosti, naložene v skladu s tem členom, morajo temeljiti na naravi ugotovljenega problema, biti sorazmerne in utemeljene glede na cilje, ki so določeni v členu 8 Direktive 2002/21/ES (Okvirna direktiva). Take obveznosti se naložijo samo po posvetovanju v skladu s členoma 6 in 7 prej omenjene direktive.

5. V zvezi s tretjo alineo prvega pododstavka odstavka 3 nacionalni regulativni organi obvestijo Komisijo v skladu s postopkom iz člena 7 Direktive 2002/21/ES (Okvirna direktiva) o odločitvi, da bodo naložile, spremenile ali razveljavile obveznosti za akterje na trgu.

*Člen 9***Obveznost preglednosti****▼M1**

1. Nacionalni regulativni organi lahko obratovalcem v skladu z določbami člena 8 naložijo obveznosti za preglednost glede na medomrežno povezovanje in/ali dostop, tako da od njih zahtevajo, da objavijo določene informacije, na primer računovodske informacije, tehnične specifikacije, značilnosti omrežja, določila in pogoje za zagotavljanje in uporabo, vključno z vsemi pogoji, ki omejujejo dostop do in/ali uporabo storitev in programov, ko te pogoje dovoljujejo države članice v skladu z zakonodajo Skupnosti, ter cene.

▼B

2. Zlasti če so obratovalcu naložene obveznosti nediskriminacije, lahko nacionalni regulativni organi od njega zahtevajo, da objavi referenčno ponudbo, ki mora biti dovolj razčlenjena, da se zagotovi, da podjetjem ni treba plačati za zmogljivosti, ki niso nujno potrebne za zahtevano storitev, in v kateri so opisane ustrezne ponudbe storitev, razčlenjene na komponente v skladu s tržnimi potrebami, ter z njimi povezana določila in pogoji, vključno s cenami. Nacionalni regulativni organ mora imeti med drugim možnost predpisati spremembe referenčnih ponudb, s čimer bi bile obveznosti, naložene po tej direktivi, učinkovitejše.

3. Nacionalni regulativni organi lahko natančno opredelijo, katere informacije naj bodo na voljo, kako podrobne naj bodo in kako naj bodo objavljene.

▼M1

4. Kadar ima obratovalec obveznosti po členu 12 v zvezi z dostopom do veleprodajne omrežne infrastrukture, vključno z razvezanim dostopom, nacionalni regulativni organi ne glede na odstavek 3 poskrbijo za objavo referenčne ponudbe, ki vsebuje najmanj elemente iz Priloge II.

5. Komisija lahko sprejme potrebne spremembe Priloge II za njeno prilagoditev tehnološkemu in tržnemu razvoju. Ti ukrepi, namenjeni spremembam nebitvenih določb te direktive, se sprejmejo v skladu z regulativnim postopkom s pregledom iz člena 14(3). Komisiji lahko pri izvajanju določb tega odstavka pomaga BEREK.

▼B*Člen 10***Obveznost nediskriminacije**

1. Nacionalni regulativni organ lahko v skladu z določbami člena 8 naloži obveznosti nediskriminacije v zvezi z medomrežnim povezovanjem in/ali dostopom.

2. Obveznosti nediskriminacije zagotavljajo zlasti, da obratovalec uporablja enakovredne pogoje v enakih okoliščinah za druga podjetja,

▼B

ki zagotavljajo enakovredne storitve, ter zagotavlja storitve in informacije za druge pod enakimi pogoji in na enaki kakovostni ravni kot za svoje storitve ali storitve svojih hčerinskih podjetij ali družbenikov.

*Člen 11***Obveznost ločenega računovodstva**

1. Nacionalni regulativni organ lahko v skladu z določbami člena 8 naloži obveznosti za ločeno računovodstvo v zvezi z natančno opredeljenimi dejavnostmi, ki se nanašajo na medomrežno povezovanje in/ali dostop.

Nacionalni regulativni organ lahko zlasti zahteva od vertikalno integriranega podjetja, da oblikuje svoje veleprodajne cene na in svoje interne obračunske cene transparentno, da med drugim zagotovi skladnost, če se zahteva nediskriminacija po členu 10, ali da se, kadar je potrebno, prepreči nepravilno notranje subvencioniranje. Nacionalni regulativni organi lahko opredelijo format in računovodsko metodologijo, ki ju je treba uporabiti.

2. Nacionalni regulativni organi lahko brez poseganja v člen 5 Direktive 2002/21/ES (Okvirna direktiva) zahtevajo, da se računovodske evidence, vključno s podatki o prihodkih, prejetih od tretjih strank, predložijo na zahtevo, da se lažje pregleda in potrdi skladnost z obveznostmi transparentnosti in nediskriminacije. Nacionalni regulativni organi smejo objaviti podatke, ki bi prispevali k odprtemu in konkurenčnemu trgu, pri čemer naj upoštevajo nacionalne predpise in predpise Skupnosti o poslovni tajnosti.

*Člen 12***Obveznosti dostopa do posebnih omrežnih naprav in njihova uporaba**

1. Nacionalni regulativni organ lahko v skladu z določbami člena 8 naloži obratovalcem obveznosti, da izpolnijo utemeljene zahteve za dostop do posebnih omrežnih elementov in pripadajočih naprav ter za njihovo uporabo, med drugim takrat, kadar nacionalni regulativni organ meni, da bi zavrnitev dostopa ali neprimerni pogoji s podobnim učinkom ovirali razvoj trajnostnega konkurenčnega maloprodajnega trga ali ne bi bili v interesu končnih uporabnikov.

Od obratovalcev se lahko med drugim zahteva, da:

▼M1

(a) omogočijo tretjim osebam dostop do določenih omrežnih elementov in/ali naprav, vključno z dostopom do neaktivnih omrežnih elementov in/ali z razvezanim dostopom do krajevne zanke, da bi se med drugim omogočila izbira in/ali predizbira in/ali ponudba za preprodajo naročniškega voda;

▼B

- (b) se pogajajo v dobri veri s podjetji, ki zahtevajo dostop;
- (c) ne zavrnejo že odobrenega dostopa do zmogljivosti;
- (d) izvajajo določene storitve v večjem obsegu za prodajo s strani tretjih oseb;
- (e) odobrijo odprti dostop do tehničnih vmesnikov, protokolov ali drugih ključnih tehnologij, ki so nujno potrebni za medobratovalnost storitev ali storitev virtualnih omrežij;

▼M1

(f) zagotovijo kolokacijo ali druge oblike souporabe pripadajočih naprav;

▼ B

- (g) opravijo določene storitve, potrebne za zagotovitev medobratovalnosti storitev med koncema za uporabnike, vključno z zagotovitvijo zmogljivosti za inteligentne omrežne storitve ali sledenje v mobilnih omrežjih;
- (h) zagotovijo dostop do sistemov za podporo obratovanja ali podobnih sistemov programske opreme, ki so potrebni za zagotovitev pravične konkurence pri izvajanju storitev;
- (i) med seboj povezujejo omrežja ali omrežne zmogljivosti;

▼ M1

- (j) zagotovijo dostop do pripadajočih storitev, kot so storitve za ugotavljanje identitete, lokacije in prisotnosti.

▼ B

Nacionalni regulativni organi lahko povežejo te obveznosti s pogoji v zvezi s pravičnostjo, sprejemljivostjo in pravočasnostjo.

▼ M1

2. Kadar nacionalni regulativni organi preučujejo obveznosti iz odstavka 1, in zlasti, kadar presojujejo, kako bi se take obveznosti naložile sorazmerno s cilji iz člena 8 Direktive 2002/21/ES (Okvirna direktiva), upoštevajo zlasti naslednje dejavnike:

- (a) tehnično in gospodarsko upravičenost uporabe ali namestitve konkurenčnih naprav z vidika stopnje tržnega razvoja, pri čemer se upoštevata narava in vrsta vključenega medomrežnega povezovanja in/ali dostopa, vključno z izvedljivostjo drugih proizvodov za dostop do nabavnega trga, kot je dostop do vodov;

▼ B

- (b) izvedljivost zagotovitve predlaganega dostopa v zvezi z razpoložljivo kapaciteto;

▼ M1

- (c) začetno vlaganje imetnika naprave, pri čemer se upoštevajo vsa javna vlaganja in tveganja v zvezi z vlaganjem;
- (d) potreba po dolgoročnem varstvu konkurence, pri čemer se posebna pozornost posveti konkurenci na področju infrastrukture;

▼ B

- (e) vse zadevne pravice intelektualne lastnine, kadar je to primerno;
- (f) zagotavljanje vseevropskih storitev.

▼ M1

3. Kadar nacionalni regulativni organi obratovalcu naložijo obveznosti zagotavljanja dostopa v skladu z določbami tega člena, lahko določijo tehnične ali operativne pogoje, ki jih morajo ponudnik in/ali upravičenci do takšnega dostopa izpolnjevati, če je to potrebno, da se zagotovi normalno delovanje omrežja. Obveznosti upoštevanja posebnih tehničnih standardov ali specifikacij so skladne s standardi in specifikacijami, določenimi v skladu s členom 17 Direktive 2002/21/ES (Okvirna direktiva).

▼ B*Člen 13***Obveznost cenovnega nadzora in stroškovnega računovodstva****▼ M1**

1. Nacionalni regulativni organ lahko v primerih, kadar analiza trga pokaže, da pomanjkanje učinkovite konkurence pomeni, da utegne zadevni obratovalec zadržati cene na previsoki ravni ali uporabiti razkorak cen v škodo končnih uporabnikov, v skladu z določbami člena 8 naloži obveznosti v zvezi s pokrivanjem stroškov in cenovnim nadzorom, vključno z obveznostmi za stroškovno naravnost cen in obveznostmi glede sistemov stroškovnega računovodstva, da se zagotovijo določene vrste medomrežnega povezovanja in/ali dostopa. Da bi

▼ M1

spodbudili naložbe obratovalcev, vključno v omrežja naslednje generacije, nacionalni regulativni organi upoštevajo naložbe obratovalca in mu zagotovijo primerno stopnjo donosnosti naložbe za ustrezno vložena sredstva, pri čemer se upoštevajo tveganja, povezana s posamičnim projektom novih naložb v omrežje.

▼ B

2. Nacionalni regulativni organi zagotovijo, da sta vsak predpisani mehanizem pokrivanja stroškov ali metodologija določanja cen namenjena pospeševanju učinkovitosti in trajnostne konkurence ter da čim bolj koristita porabniku. Pri tem lahko nacionalni regulativni organi upoštevajo tudi cene, ki so na voljo na primerljivih konkurenčnih trgih.

3. Kadar mora obratovalec pri svojih cenah upoštevati stroškovno naravnost, mora zadevni obratovalec dokazati, da so cene izračunane iz stroškov, vključno iz primerne stopnje donosnosti naložbe. Za izračunavanje stroškov učinkovitega opravljanja storitev lahko nacionalni regulativni organi uporabljajo metode stroškovnega računovodstva, ki so neodvisne od tistih, ki jih uporablja podjetje. Nacionalni regulativni organi lahko zahtevajo od obratovalca, da jim popolnoma utemelji svoje cene in lahko po potrebi zahtevajo prilagoditev cen.

4. Nacionalni regulativni organi zagotovijo, da je v primeru obvezne uporabe sistema stroškovnega računovodstva za podporo cenovnega nadzora javnosti na voljo opis sistema stroškovnega računovodstva, ki prikazuje vsaj glavne kategorije, po katerih so stroški razvrščeni v skupine, in pravila, ki se uporabljajo za razporeditev stroškov. Skladnost s stroškovnim računovodstvom preverja usposobljeni neodvisni organ. Izjava o skladnosti se objavi vsako leto.

▼ M1*Člen 13a***Funkcionalna ločitev**

1. Kadar nacionalni regulativni organ ugotovi, da se z ustreznimi obveznostmi, naloženimi s členi 9 do 13, ni dosegla učinkovita konkurenca in da obstajajo pomembni in trajni konkurenčni problemi/tržna nepopolnost, ugotovljeni v zvezi z veleprodajnim zagotavljanjem dostopovnih produktov, lahko v skladu z določbami drugega pododstavka člena 8(3) vertikalno integriranemu podjetju izjemoma naloži obveznost, da dejavnosti, povezane z veleprodajnim zagotavljanjem ustreznih dostopovnih produktov, prenese na neodvisno delujočo poslovno enoto.

Ta poslovni subjekt dostopovne produkte in storitve dobavlja vsem podjetjem, tudi drugim poslovnim subjektom v okviru matičnega podjetja, po enakem časovnem razporedu in pod enakimi pogoji, vključno glede cen in kakovosti storitev, ter po enakih sistemih in postopkih.

2. Kadar namerava nacionalni regulativni organ naložiti obveznost za funkcionalno ločitev, Komisiji predloži predlog, ki vključuje:

- (a) dokaze, ki utemeljujejo odločitve nacionalnega regulativnega organa iz odstavka 1;
- (b) utemeljeno oceno, da obstaja majhna možnost, da bo v razumnem časovnem obdobju prišlo do učinkovite in trajnostne konkurence na področju infrastrukture, ali pa je sploh ni;
- (c) analizo pričakovanega vpliva na regulativni organ, na podjetje, zlasti na delovno silo ločenega podjetja in na sektor elektronskih komunikacij kot celoto, ter na spodbude za naložbe v celotni sektor, zlasti ob upoštevanju potrebe po zagotavljanju socialne in teritorialne kohezije, ter na druge zainteresirane strani, vključno zlasti s pričakovanim učinkom na konkurenco in možne nastale učinke na potrošnike;

▼ **M1**

- (d) analizo razlogov, zaradi katerih bi bila ta obveznost najbolj učinkovit način za uresničevanje sredstev, namenjenih obravnavanju ugotovljenih težav glede konkurence/primerov nepopolnega trga.
3. Osnutek ukrepa vsebuje naslednje elemente:
- (a) natančno naravo in stopnjo ločitve ter zlasti podrobni opis pravnega statusa ločene poslovne enote;
- (b) opredelitev sredstev ločene poslovne enote in izdelkov ali storitev, ki se bodo dobavljali tej enoti;
- (c) ureditev vodenja za zagotovitev neodvisnosti osebja, ki je zaposleno v ločeni poslovni enoti, ter ustrezno strukturo spodbud;
- (d) pravila za zagotovitev izpolnjevanja obveznosti;
- (e) pravila za zagotovitev preglednosti operativnih postopkov, zlasti za druge zainteresirane strani;
- (f) program spremljanja, namenjen zagotavljanju izpolnjevanja, vključno z objavo letnega poročila.
4. Po odločitvi Komisije o osnutku ukrepa, sprejeti v skladu s členom 8(3), nacionalni regulativni organ izvede usklajeno analizo različnih trgov, povezanih z dostopovnim omrežjem, v skladu s postopkom iz člena 16 Direktive 2002/21/ES (Okvirna direktiva). Nacionalni regulativni organ na podlagi svoje ocene naloži, ohrani, spremeni ali umakne obveznosti v skladu s členoma 6 in 7 Direktive 2002/21/ES (Okvirna direktiva).
5. Za podjetje, za katero je bila uvedena funkcionalna ločitev, lahko velja katera koli obveznost, opredeljena v členih 9 do 13, na katerem koli posebnem trgu, na katerem je bilo označeno kot podjetje s pomembno tržno močjo v skladu s členom 16 Direktive 2002/21/ES (Okvirna direktiva), ali pa katera koli obveznost, ki jo Komisija odobri po členu 8(3).

*Člen 13b***Prostovoljna ločitev vertikalno integriranega podjetja**

1. Podjetja, ki so bila označena kot obratovalci s pomembno tržno močjo na enem ali na več upoštevni trgih v skladu s členom 16 Direktive 2002/21/ES (Okvirna direktiva), nacionalni regulativni organ vnaprej in pravočasno obvestijo, da mu tako omogočijo oceno učinkov načrtovane transakcije, kadar nameravajo svoja sredstva krajevnega dostopovnega omrežja ali znaten del teh sredstev prenesti na ločeno pravno osebo z drugim lastnikom ali ustanoviti ločen poslovni subjekt, da bi vsem maloprodajnim ponudnikom, tudi svojim maloprodajnim oddelkom, dobavljala popolnoma enakovredne dostopovne izdelke, kar bo nacionalnemu regulativnemu organu omogočilo oceno učinka načrtovane transakcije.

Podjetja prav tako obvestijo nacionalni regulativni organ o spremembi te namere in končnem izidu postopka ločitve.

2. Nacionalni regulativni organ oceni učinek načrtovane transakcije na obstoječe regulativne obveznosti po Direktivi 2002/21/ES (Okvirna direktiva).

V ta namen nacionalni regulativni organ izvede usklajeno analizo različnih trgov, povezanih z dostopovnim omrežjem, v skladu s postopkom iz člena 16 Direktive 2002/21/ES (Okvirna direktiva).

Nacionalni regulativni organ na podlagi svoje ocene naloži, ohrani, spremeni ali umakne obveznosti v skladu s členoma 6 in 7 Direktive 2002/21/ES (Okvirna direktiva).

3. Za pravno in/ali operativno ločen poslovni subjekt lahko velja katera koli obveznost, opredeljena v členih 9 do 13, na katerem koli posebnem trgu, na katerem je bilo podjetje označeno kot podjetje

▼M1

s pomembno tržno močjo v skladu s členom 16 Direktive 2002/21/ES (Okvirna direktiva), ali katera koli druga obveznost, ki jo Komisija odobri po členu 8(3).

▼B

POGLAVJE IV

POSTOPKOVNE DOLOČBE

*Člen 14***Odbor**

1. Komisiji pomaga Odbor za komunikacije, ki je bil ustanovljen s členom 22 Direktive 2002/21/ES (Okvirna direktiva).
2. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporabljata člena 3 in 7 Sklepa 1999/468/ES ob upoštevanju določb člena 8 Sklepa.

▼M1

3. Pri sklicevanju na ta odstavek se uporabljata člen 5a(1) do (4) in člen 7 Sklepa 1999/468/ES, ob upoštevanju določb člena 8 Sklepa.

▼B*Člen 15***Objava informacij in dostop do njih**

1. Države članice zagotovijo, da se določene obveznosti, naložene podjetjem po tej direktivi, objavijo ter da se opredelijo specifični trgi proizvodov/storitev in geografski trgi. Zagotovijo, da se najnovejše informacije, če informacije niso zaupne in zlasti ne zajemajo poslovnih tajnosti, objavijo na način, ki zagotavlja vsem zainteresiranim strankam preprost dostop do njih.
2. Države članice pošljejo Komisiji kopijo vseh objavljenih informacij. Te informacije so nato na voljo v neposredno dostopni obliki pri Komisiji, ki jih, kadar je to primerno, predloži Odboru za komunikacije.

*Člen 16***Uradno obvestilo**

1. Države članice uradno obvestijo Komisijo najkasneje do datuma uporabe iz drugega pododstavka člena 18(1) o nacionalnih regulativnih organih, ki so odgovorni za naloge, določene v tej direktivi.
2. Nacionalni regulativni organi obvestijo Komisijo o imenih obratovalcev, ki jih štejejo za obratovalce s pomembno tržno močjo v skladu z nameni te direktive, in o obveznostih, ki so jim naložene po tej direktivi. Komisijo je treba takoj uradno obvestiti o vseh spremembah, ki vplivajo na obveznosti, naložene podjetjem, ali o spremembah pri podjetjih, ki jih zadevajo določbe te direktive.

*Člen 17***Pregledovalni postopki**

Komisija redno pregleduje izvajanje te direktive ter o tem prvič poroča Evropskemu parlamentu in Svetu najkasneje tri leta po datumu uporabe iz drugega pododstavka člena 18(1). Za ta namen lahko Komisija zahteva od držav članic informacije, ki jih morajo predložiti brez nepotrebnega odlašanja.

▼B

Člen 18

Prenos

1. Države članice sprejmejo in objavijo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s to direktivo, najpozneje do 24. julija 2003. O tem takoj obvestijo Komisijo.

Te ukrepe začnejo uporabljati od 25. julija 2003 dalje.

Države članice se v sprejetih ukrepih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Način sklicevanja določijo države članice.

2. Države članice predložijo Komisiji besedila predpisov nacionalne zakonodaje, sprejetih na področju, ki ga ureja ta direktiva, in vse nadaljnje spremembe teh predpisov.

Člen 19

Začetek veljavnosti

Ta direktiva začne veljati na dan objave v *Uradnem listu Evropskih skupnosti*.

Člen 20

Naslovniki

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

PRILOGA I

**POGOJI ZA DOSTOP DO DIGITALNIH TELEVIZIJSKIH IN
RADIJSKIH STORITEV, KI SE ODDAJAJO GLEDALCEM IN
POSLUŠALCEM V SKUPNOSTI**

Del I: Pogoji za sisteme s pogojnim dostopom, ki jih je treba uporabljati v skladu s členom 6(1)

Države članice morajo v skladu s členom 6 zagotoviti, da v zvezi s pogojnim dostopom do digitalnih televizijskih in radijskih storitev, ki se oddajajo gledalcem in poslušalcem v Skupnosti, ne glede na način prenosa veljajo naslednji pogoji:

- (a) sistemi s pogojnim dostopom, ki obratujejo na trgu v Skupnosti, morajo imeti potrebno tehnično zmogljivost za stroškovno učinkovit prenos krmilnih funkcij, kar omogoča obratovalcem omrežja na lokalni ali regionalni ravni popolni nadzor storitev, ki uporabljajo take sisteme s pogojnim dostopom;
- (b) vsi obratovalci storitev s pogojnim dostopom, ki zagotavljajo storitve dostopa do digitalnih televizijskih in radijskih storitev in od čigar dostopovnih storitev so odvisne radiodifuzne hiše, da dosežejo katerokoli skupino potencialnih gledalcev ali poslušalcev, morajo ne glede na način prenosa:
  - ponuditi vsem radiodifuznim hišam na pravični, primerni in nediskriminacijski podlagi, združljivi s konkurenčnim pravom Skupnosti, tehnične storitve, ki omogočajo, da gledalci ali poslušalci, ki razpolagajo z dekodirniki, ki jih upravljajo ponudniki storitev, sprejemajo storitve radiodifuznih hiš, ki se prenašajo digitalno, in ravnati v skladu s konkurenčnim pravom Skupnosti,
  - voditi ločene finančne račune za svojo dejavnost kot ponudniki pogojnega dostopa.
- (c) pri podeljevanju licenc proizvajalcem porabniške opreme morajo imetniki pravic industrijske lastnine za proizvode in sisteme s pogojnim dostopom zagotoviti, da podeljevanje poteka pod pravičnimi, primernimi in nediskriminacijskimi pogoji. Ob upoštevanju tehničnih in komercialnih dejavnikov ne smejo imetniki pravic pri podeljevanju licenc upoštevati pogojev, ki preprečujejo, odvrtaajo od tega ali preprečujejo, da bi se v isti proizvod vgradil(-i):
  - skupni vmesnik, ki omogoča povezavo s številnimi drugimi dostopovnimi sistemi, ali
  - elementi, ki so značilni za drugi dostopovni sistem, če imetnik licence ravna v skladu z ustreznimi in sprejemljivimi pogoji, s čimer zase zagotovi varnost transakcij obratovalcev sistema s pogojnim dostopom.

**Del II: Druge naprave, pri katerih se lahko pogoji uporabljajo po členu 5(1)
(b)**

- (a) Dostop do vmesnikov aplikacijskih programov (API);
- (b) Dostop do elektronskih programskih vodil (EPV).

▼ B*PRILOGA II***▼ M1**

MINIMALNI SEZNAM POSTAVK, KI JIH JE TREBA VKLJUČITI V REFERENČNO PONUDBO ZA VELEPRODAJNO OMREŽNO INFRASTRUKTURO, VKLJUČNO Z DELJENIM ALI POVSEM RAZVEZANIM DOSTOPOM NA FIKSNI LOKACIJI, KI JO MORAJO OBJAVITI OBRATOVALCI S POMEMBNO TRŽNO MOČJO

▼ B

Za namene te priloge veljajo naslednje opredelitve:

▼ M1

(a) „krajevna podzanka“ pomeni delno krajevno zanko, ki povezuje omrežno priključno točko v naročnikovih objektih s koncentracijsko točko ali določeno vmesno dostopovno točko v fiksnem javnem telefonskem omrežju;

▼ B

(b) „razvezani dostop do krajevne zanke“ pomeni povsem razvezani dostop do krajevne zanke in sodostop do krajevne zanke; za to ni potrebna sprememba lastništva krajevne zanke;

▼ M1

(c) „povsem razvezani dostop do krajevne zanke“ pomeni zagotovitev dostopa upravičencu do krajevne zanke ali krajevne podzanke obratovalca s pomembno tržno močjo z dovoljenjem uporabe celotne zmogljivosti omrežne infrastrukture;

(d) „sodostop do krajevne zanke“ pomeni zagotovitev dostopa upravičencu do krajevne zanke ali krajevne podzanke obratovalca s pomembno tržno močjo, ki omogoča uporabo celotne določenega dela zmogljivosti omrežne infrastrukture, kot je denimo del frekvence ali ekvivalenta.

▼ B**A. Pogoji za razvezani dostop do krajevne zanke****▼ M1**

1. Omrežni elementi, do katerih se ponuja dostop, ki vključujejo zlasti naslednje elemente z ustreznimi pripadajočimi napravami:
  - (a) razvezani dostop do krajevnih zank (povsem razvezani dostop ali sodostop);
  - (b) razvezani dostop do krajevnih podzank (povsem razvezani dostop ali sodostop), kjer je ustrezno vključno z dostopom do elementov omrežja, ki niso dejavni za vzpostavitev zalednih omrežij;
  - (c) kjer je ustrezno, dostop do vodov, ki omogoča razvitje dostopovnih omrežij.
2. Informacije v zvezi z lokacijami fizičnega dostopa, vključno s priključnimi omaricami in razdelilnimi okviri, razpoložljivostjo krajevnih zank, podzank in sistemov prenosa na točno določenih delih dostopovnega omrežja ter po potrebi informacije v zvezi z lokacijo vodov in razpoložljivostjo v vodih.
3. Tehnični pogoji v zvezi z dostopom in uporabo krajevnih zank in podzank, vključno s tehničnimi značilnostmi posukanega para in/ali optike in/ali enakovredne infrastrukture, razdelilcev za kabel, vodov in pripadajočih naprav in, kjer je ustrezno, tehnični pogoji v zvezi z dostopom do vodov.

▼ B

4. Postopki naročanja in zagotavljanja, omejitve uporabe.

B. Kolokacijske storitve**▼ M1**

1. Informacije o obstoječih ustreznih lokacijah obratovalca s pomembno tržno močjo ali lokacijah opreme ter načrtovane posodobitve teh lokacij⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Razpoložljivost teh informacij se lahko v interesu javne varnosti omeji samo na zainteresirane strani.

▼B

2. Izbira kolokacij na lokacijah, navedenih pod točko 1 (vključno s fizično kolokacijo in, kadar je potrebno, oddaljeno kolokacijo in virtualno kolokacijo).
3. Značilnosti opreme: morebitne omejitve glede opreme, ki je lahko kolocirana.
4. Varnostna vprašanja: ukrepi priglšenih organov za zagotovitev varnosti njihovih lokacij.
5. Pogoji dostopa za osebe konkurenčnih obratovalcev.
6. Varnostni standardi.
7. Pravila za razporeditev prostora, če je kolokacijski prostor omejen.
8. Pogoji, pod katerimi lahko upravičenci pregledajo lokacije, na katerih je na voljo fizična kolokacija, ali lokacije, kjer je bila kolokacija zaradi pomanjkanja zmogljivosti zavrnjena.

C. Informacijski sistemi

Pogoji za dostop do sistemov za podporo obratovanja, informacijskih sistemov ali baz podatkov priglšenega obratovalca za zahteve in zaračunavanje v zvezi s prednaročanjem, zagotavljanjem, naročanjem, vzdrževanjem in popravilom.

D. Pogoji dobave

1. Rok za obdelavo vlog za zagotavljanje storitev in zmogljivosti; dogovori o ravni storitev, odpravljanju okvar, postopkih za ponovno vzpostavitev normalne ravni storitve in parametroh kakovosti storitve.
2. Standardni pogodbeni pogoji, vključno z morebitno odškodnino, predvideno za neizpolnitev roka obdelave.
3. Cene ali formule za oblikovanje cen za vsako zgoraj navedeno značilnost, funkcijo in napravo.